

Remissvar

Dnr 2020–282

2020-09-16

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av betänkandet Skatt på modet (SOU 2020:20)

Fi2020/01583/S2

SAMMANFATTNING

Konjunkturinstitutet har givits möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet Skatt på modet (SOU 2020:20) vars uppdrag var att lämna förslag på hur en kemikalieskatt på kläder och skor kan utformas. Konjunkturinstitutet finner utredningen överlag väl argumenterad och transparent. Emellertid vill Konjunkturinstitutet lyfta ett antal punkter där vi ställer oss frågande eller där djupare analyser hade varit önskvärda. Detta gäller särskilt varför fullt avdrag på skatten aldrig medges, i vad mån det är motiverat att lägga bevisbördan på producenterna, huruvida olika koncentrationshalter kan hanteras bättre, hur skattenivån är vald och om den föreslagna konstruktionen kan ge upphov till oönskade incitament på producentsidan.

KONJUNKTURINSTITUTETS SYNPUNKTER

Av utredningen framgår att skatteförslaget på kemikalier i kläder och skor medför kostnader både av administrativ karaktär och i form av förlorat konsumentöverskott. Nyttan, som följer av mindre kemikalier i kläder och skor, är emellertid svår att uppskatta. Det går därför inte att visa huruvida den föreslagna skatten är samhällsekonomiskt försvarbar. Direktiven för utredningen är emellertid att analysera hur en dylik skatt kan utformas, inte ifall det är lämpligt att införa den.

Det stora antalet kemikalier som kan finnas i kläder och skor och därför omfattas av skatten gör det komplicerat att utforma en skatt som är träffsäker utan att bli administrativt ohanterlig. Utredningen har därför behövt göra ett flertal avvägningar. Konjunkturinstitutet besitter inte den expertkompetens som krävs för att bedöma om dessa avvägningar är optimalt genomförda, men vill framhålla, vad vi bedömer som, utredningens goda ambition att vara transparent i sin argumentation. Emellertid finns det ett antal punkter där Konjunkturinstitutet ställer sig frågande till utredningens slutsatser eller hade önskat djupare analyser.

Varför inte fullt avdrag?

En producent som kan visa att dess kläder eller skor inte innehåller några av de listade kemikalerna får göra avdrag på skatten med upp till 95 procent. Argumentet för att inte fullt avdrag är möjligt är att det fortfarande kan finnas kemikalier i produkten. Så kan vara fallet, men Konjunkturinstitutet ställer sig tveksamt till att använda detta som motiv. Dels för att även producenter som vinnlägger sig om att producera helt utan kemikalier ändå kommer behöva betala skatten. Men framför allt för att argumentet torde gå att applicera på många andra varugrupper som inte möts av motsvarande skatt. Resultatet är att kläder och skor

beläggs med en generell ”extraskatt”. Även om skatten efter 95 procents avdrag inte är stor, ter sig en sådan lösning tveksam, inte minst ur fördelningssynpunkt.

Bevisbördan är värd djupare analys

Utredningen förespråkar att det åläggs producenterna att visa att deras kläder eller skor inte innehåller de listade kemikalierna. Inte minst framhåller utredningen att denna konstruktion minskar producenternas incitament att fuska (genom att hävda att produkten är fri från kemikalier och hoppas på att inte fastna i en stickkontroll). Utredningens resonemang om varför denna konstruktion är att föredra framför alternativet att vända på bevisbördan är bra men skulle kunna fördjupas. Lösningen lägger en tämligen omfattande administrativ börda på producenterna. Samtidigt bedömer utredningen att kemikalieinnehållet i majoriteten av kläder och skor även i avsaknad av skatt är tillräckligt lågt för att sedermera tillåta skatteavdrag om skatten väl införs (se till exempel Tabell 13.10). Konstruktionen innebär alltså att en stor andel producenter kommer möta högre administrativa kostnader trots att de inte är en del av problemet. Det kan vara samhällsekonomiskt motiverat att göra så, men vår bedömning är att den aspekten kunde ha analyserats djupare av utredningen.

Borde koncentrationshalter påverka skatten mer?

Med föreslagen skatteutformning kommer ett klädesplagg som innehåller kemikalier precis över tröskelvärdet beskattas lika hårt som ett klädesplagg som har mångdubbelt högre koncentrationer. Det hade varit önskvärt med ett djupare resonemang i utredningen om hur stort problem en sådan konstruktion medför och om det, åtminstone för några grupper av kemikalier, är möjligt att hantera utan att kostnaderna för systemet blir för stora.

Skattenivån borde motiveras bättre

Utredningen föreslår en skatt på 40 kronor per kilogram för kläder och skor (med extra skatt på två andra grupper). Det är svårt att utifrån utredningen skapa sig en uppfattning om varför just 40 kronor per kilogram är en lämplig skattenivå.

Skapar konstruktionen oönskade incitament?

Slutligen vore det värdefullt med en djupare diskussion om skattekonstruktionen kan skapa icke önskvärda incitament. Till exempel föreslås att importerade begagnade kläder och skor kan komma att beskattas, men att avdraget på 95 procent då alltid ska tillämpas. Förslaget är i sig rimligt, men öppnar upp för att nya kläder kan komma att importeras som ”begagnade”. Av utredningen framgår inte huruvida risk föreligger för detta problem, och om det i så fall är av mer än marginell art. Vidare, eftersom varor föreslås beskattas efter vikt, skapas incitament att producera kläder som väger mindre. Detta kan försämra kvaliteten och därmed också förkorta produkternas livslängd. Om så är fallet skulle det snarare förvärra ett av de grundläggande problem som utredningen försöker komma tillrätta med, nämligen att kemikalier orsakar miljöproblem i avfallsledet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Urban Hansson Brusewitz. Föredragande har varit Svante Mandell.

Urban Hansson Brusewitz
Generaldirektör